

četverovoglati zaboj složen. Ta novi „slovenski ul“ je na vnanje 7 palcev visok, 1 čevlj širok, dolg 2 čevlja in 6½ palca, s premakljivimi satniki, ki so 11 palcev dolgi v svitlobi in še po 1 črti na vsakem koncu saksebi. Satnik je 10 črtic širok in po Sumperjevem trivoglat. Nad satniki do pokrova je za 3 črtice nadstropja, v katerem vložena latica satnike stalno pritiska. V teh slovenskih ulih je vse na lahko in ročno pripravno narejeno; vendar bi bilo še bolje, da bi satniki v zarezah tičali in stranici pri končnicah zvezani bili. Zdaj imam novih naših panjev vže 18, kateri imajo, kar sem jih sam naredil, satnike v zarezah. Ker sem dve leti sam skušal, tedaj smem reči, da sedanji „slovenski ul“ dobro vstreza čbelam; v njih delajo pridneje, polnijo raje in popreje rojijo. Jez imam letos 35 plemenikov. Moj ulnjak stoji na Brežani pod Šentvidskim gradiščem in gleda med Šentvidom in Toškočelom po Ljubljanskem polji: ima pred seboj Dravelško debelo zemljo in peščeni svet med Šiško in Ježico; zadej je proti severu zavarovan, ker se naslanja na hrib obraščen. Ker v tukajšnjih gorah proti Topolu, Tolškemčelu in Polhovgradskim planinam resje raste, ki je letos skoraj vso zimo cvetelo, bile so čbele pripravljene rojiti že velikonočne praznike. Zgodnji pomladanski čas in pozneje deževno vreme pa je zadržavalo rojenje, vendar sem imel že roj na belo nedeljo. Ko pa sneg začne nalletavati in od 25. aprila naprej mrzlo vreme nastopi, so močni „prvici“ svoje stare matice prelegli, in 1. maja se že oglašajo pevci po ulnjaku.

Ta dan sem naredil sam 5 rojev, to je, prestavil sem matico v nov ul prazen, in dodal jej delalcev; in tako sem pri neugodnem vremenu rešil kraljico pretivne smrti in obvaroval kraljično zalego. Bučelice so zadovoljne z novo hišo in ker imajo satovje že pripravljeno, tako delajo precej naprej in nosijo méd iz borovnic in sadnega cvetja. 3., 6. in 7. maja je iz 9 panjev rojilo, in ko bi te dni prijazno solnčnato toplo vreme bilo, bi že imel rojev, da bi bilo veselje jih preštovati.

V naši Šentvidski fari nas je 15 čbelarjev. Zore iz Podgore in Puklar iz Poljan jih imata po 50 do 60 čez zimo. Gulbov Janez Dolnic ima pa tudi že nove slovenske ule, ktere je po svojem sam dobro postavil.

V tukajšnji bližnji okolici imamo po navadi okoli 500 plemenikov, ki dajo po 1000 rojev, in ko pozneje pripeljeta Stirmož iz Polhovgradca in Anžonovec iz Poljan svojih čbel po 200 panjev na pašo na našo ajdo, je polje Ljubljansko vse živo pridnih živalic.

Res pripravna bi bila naša okolica, da postavi naša kmetijska družba že namenjeni svoj izgledni ulnjak na Ljubljanskem polji.

Jaz nasvetujem svoj ulnjak in darujem rad lep prostor v občni prid.

Jožef Štrukel.

Živinozdravilske stvari.

Nenavadna bolezen na spolovih goveje živine.

Da se pri kobilah in žebcih včasih nahaja na spolovih kužna bolezen, ktero „francoze“ imenujejo, to je znano vsacemu živinozdravniku. Al da se kaj enacega nahaja tudi pri goveji živini, to je redka prikazen. Naj tedaj povem, kar sem jez videl in skusil o tej goveji boleznii sušca meseca tega leta.

Začela se je pri neki kravi v Ž. pri posestniku F. H. Ta krava, ki se je pojala, je bila prignana k biku Š. tudi v Ž., ki je od nje bolezen dobil. K istemu biku je bilo prignanih potem še 6 drugih krav in vse so bolezen našle od njega. Pri kravi gosp. župana

v K. se je ta bolezen najprej spoznala, in brž smo mislili, da je dobila to bolezen pri gori omenjenem biku. Še tisti dan sva zato šla z gosp. županom gledat bika v Ž., ali je zdrav ali ne. Videlo se je kmalu, da ni bil zdrav. Od bika sva šla k tisti kravi, ktera je bila še pred županovo pri njem. Koj smo videli, da je bolezen pri njej na veliki stopinji. Potem sva šla še k drugi kravi, ktera pa je bila pred to pri biku, ki je bolezen imela, in našli smo jo zdravo. Iz tega preiskovanja se je za gotovo pokazalo, kje da je bil začetek belezni. Od te krave sva šla še ogledat vseh tistih, ktere so bile k biku pripeljane za uno, pri kateri se je bolezen začela. Našli smo, da vse so bile bolne. Bilo jih je šest.

Ko smo vse to do dobrega vtrjeno imeli, da bolezen živina od živine po spoji naleze, se gori imenovani bik ni tako dolgo nič več spuščal, dokler se ni ozdravil.

Kakošna pa je bila ta bolezen?

Bila je brez vročnice z mehurčki in vgnjidami na spolovilih, znotraj v nožnici, s silo rdečkasto žlemljato kožo. Samo tista krava, pri kateri se je najpred bolezen začela, je bila oslABLJENA in je nekako stisnjena stala. Sicer so se krave napenjale tako, kakor da bi se gonile. Pri oni kravi, ki je prvotno bolezen dobila, se je iz sramnice ocejel nekako smrdljiv in vlečljiv žlem rumeno-rdečkaste barve. Kjer se ga je kaj prijelo, je šla zavoljo njegove ostrosti dlaka proč. Sramnica je bila precej otekla. Ko se je ta žlem popolnoma izmil, so se našle rumeno-rdečkaste vgnjide, velike pa tudi čisto majhne, ne okrogle, ampak raztrgane (razcafrane). Ta krava je bila že bolj shujšana in oslABLJENA. Druge krave so bile pa vse enake, namreč: sramnica je bila nekoliko otekla in bolj bel žlem je tekkel iz nje ter razjedljiv, ravno tako kakor pri prvi kravi; kamor se je dotaknil, šla je dlaka proč. V nožnici in sramnici je bila koža silo rdeča in videli so se prav gosti mehurčki manji in večji, tudi kaka vgnjida se je sèm ter tje dobila. Napenjale so se ravno tako, kakor je bilo od une zgoraj rečeno. Drugih bolestnih znamenj pri njih še ni zapaziti. Bolezen je šla naprej precej naglo. Dva dni potem, ko je bila krava pri biku, bila je že znotranja koža silo rdeča in sramnica nekoliko otekla. Četrty dan so bili že mehurčki in v 6 dneh so se vgnjide prikazale.

Pri biku pa se je kazala bolezen tako-le: Zgubil je poprejšnjo iskrenost in za skakanje ni imel veselja tako, kakor popred. Dlaka okoli popka se je bolj skupaj vila, kakor da bi bila z neko sokrovico namazana. Žila od znotraj se je videla rdeča. Pri preiskovanji je naznanjal bolečine. Po želodu in od konca po žili so se videli mehurčki in belkast gnoj. Kedar je scavnica od njega šla, se je tje in sem prestopal, kakor da bi ga bilo sklelo.

Kaj neki je bil pri kravi vzrok prve belezni?

Težko je to, za gotovo odločiti. Naj tedaj le povem, kako je bilo.

Ko je zadnjikrat teletila, se je močno prehladila, zato iztreba (postljica) dolgo ni šla od nje. Lastnik pa se zato ni nič zmenil. Morebiti da po gnjilobi postljice se je začel silo oster gnoj ali žlem delati, in okoli ležeče dele razjedati.

Tako se je morebiti bolezen naredila pri kravi, od krave jo je našel bik, od bika pa so jo našle druge krave!

Ozdravljaj sem pa bolna živinčeta tako-le:

Najpred sem zdrava od bolnih ločil, da niso v nobeno dotiko prišla z družimi. Potem sem izmil vse bolne dele, od zunaj in znotraj z mlačno vodo, kterej sem pridjal polovico navadnega kisa (jesiha); izmival sem

z mehko omočeno gobo. Dal sem tudi klišire, tako, da se je popolnoma vse izmilo od znotraj. Ko je bilo vse snažno in dobro izmito, smo v take dele, kjer so bili le še samo mehurčki, brizgali mlačno vodo, kateri smo dodali polovico svinčenega kisa (Bleissig); vgnjide pa smo namazali s sledečim mazilom: pol lota lopatikne tinkture, četrt lota kafre in dva lota svinčenega kisa; vse to se je vkup zmešalo in potem pridjalo 6 lotov laškega olja in prav dobro skupaj pomešalo. S tem mazilom smo vsak dan vse bolne dele namazali, ki smo jih popred vselej zgoraj imenovano vodo dobro izmili. To smo tako dolgo ponajljali, da so se vsa bolesta znamenja izgubila.

Če je že bolezen daleč v nožico segla, se morajo s kakim volnim peresom ti deli znotraj namazati ali pa mazilo s kliširo na te dele pripraviti. Tako sem delal in prav hitro je pomagalo. Po takem ravnanji so se vse te krave v 10 dneh popolnoma ozdravile.

Pri biku smo pa ravnali tako-le: Najpred sem okoli popka dlako postrigel, potem ga z zgoraj imenovano vodo dobro izmil in z zgoraj omenjenim mazilom vsa bolna dela dobro namazal. To sem ponavljal vsaki dan dvakrat, dokler je bilo še kaj bolestin znamenj dobiti. Se vé da ta čas, dokler se nismo prepričali, da je popolnoma zdrav, se ni spuščal na krave. Po takem ravnanji se je že o 7 dneh čisto ozdravil.

Ako bi pa kdo rekel, da ta bolezen ni bila nalezljiva, tega s tem-le prepričam. Od neke bolne krave sem malo žlema neki zdravi kravi djal na sramnico, in hitro se je prikazalo, da se je v njej bolezen začela. Se vé, da se je tudi potem lahko hitro ozdravila. Tako sem naredil skušnjo, če tudi ni nihče zato vedel.

France Polanšek,

živinozdravniški pomočnik in mestni ogleda
klavne živine v Kranji.

Gospodarske skušnje.

* *Kako pokončati ali vsaj odgnati črve iz vrtno zemlje.* Voda, ktera ostane pri pranju oblačil, ima v sebi mjlnico (žajfnico). Če to polijemo po zemlji, zlezejo črvi na vrh zemlje in se poberejo. Na Angleškem rabijo apneno vodo; oni si napravijo posodo, v katero vlijejo vode in dodenejo nekoliko apna. Ko se voda včisti, se polije po zemlji; črvi zginejo. Tudi voda, v kateri se je kuhalo nekoliko orehovega perja, je za to dobra.

Gospodarske novice.

* *Trgovsko društvo s kmetijskimi pridelki za Primorske slovenske okrajine na akcije* se je ustanovilo v Gorici. Izvolil se je že izvršilni odsek, ki naj stori vse potrebno in najpred osnuje pravila da začne potem svoje delovanje. V ta odsek so voljeni: gg. R. Dolenc, vodja vinorejske šole na Slapu; V. Dolenc; dr. Žigon, deželni poslanec; dr. Gasparini, advokat; Fr. Krševani, posestnik v Dornbergu; J. Faganel, deželni poslanec; za predsednika odbora je izvoljen prof. Povše.

Šolske novice.

* *Učitelji Mariborske okolice* so se ločili od mestnih gospodov tovarišev, ter si pod vodstvom umnega gosp. učitelja Dominkuša napravili posebno učiteljsko društvo, ktero se je 1. dan t. m. slovesno pričelo. Vsled tega velik razsrd na strani — menda le nekterih mestnih učiteljev, katerim je glasilo „Marb. Ztg.“, glasonoša in odvetnik pa — skoz in skoz nemški — Jaksche. — Tako na Štajarskem, kakor pri nas na Kranjskem.

Mnogovrstne novice.

* *Rodoljubi Ptujškega volilnega okraja* so v skupščini 11. dne t. m. deželnega poslanca in odbornika g. Hermana soglasno postavili za kandidata pri volitvi v državni zbor. To časti kakor rodoljube tako tudi predragega nam Hermana, kateri utegne iz ljubezni do našega naroda tudi še to za-nje darovati, da kandidaturu prevzame. — Tudi mi čestitamo vrlim Ptujskim volilcem k temu sklepu.

* *Judje v južni Rusiji in Rumuniji* uganjajo čudno trgovino z ženskami. Oni si najamejo mlade ljudi pri kristijanih na Turškem, kateri s Turškimi popotnicami v Besarabijo gredó, ondi mlado žensko za „ženo“ vzamejo in po ženitvi se s to svojo „ženo“ domú na Turško vrnejo. Tje pripeljana uboga žena se potem ondi za sužno prodá. Isti človek gré s potnim listom pod družim imenom kmalu spet v Besarabijo in odtod pripelje spet drugo „ženo“. Meseca sušca letos so na ruski ladiji „Juno“ nekega takega juda zgrabili, ki je več lepih Ruskih žensk iz Besarabije odpeljati hotel. Poklican pred sodnijo ni mogel tajiti svoje kupčije z ženskami; dokazano mu je bilo, da je vsako leto več mladih žensk tudi iz Ogerskega in Erdeljskega na Turško živinsko-pohotnim turčinom prodal. In vendar judovski narod gospoduje dandanes nemške liberalne Avstrijske časnike in borso Dunajsko!

* *Prve češnje Goriške ali Vipavske* so dobili na Dunaj že 10. dan t. m. Slane pa so bile zeló, kajti funt se je prodajal po 80 krajc. Al ker je na Dunaji zdaj vse tako silno drago, zakaj bi tudi slovenske češnje ne bile?

Národno-gospodarske stvari.

Finančne homatije na Dunajski borsi. *)

Omenili smo v zadnjem listu, da med denarne barantače na Dunajski borsi je vdarila strahovita finančna strela, ktera je na kant djala sto in sto taci ljudi, ki so si svoje žepe polnili od denarne igre na borsi, ti pa so za sabo potegnili toliko družih po več krajih, da se dandanes še ne vé, koliko nesreče bode iz vsega tega. Na kant je prišlo mnogo velic in bogatih spekulantov; na kant so prišle nektere Dunajske banke, da ne morejo plačati, kar bi imele; na kant gre zaporedoma vsak dan po sto družih ljudi, ki so bili v kaki zvezi z unimi. Zato se je že nekoliko nesrečnežev vstrelilo, zaklalo ali zavdalo, nekteri so znoreli itd. Tako, na priliko, se je vstrelil vitez Gustav Boschan, véliki trgovec in bankir, zavdal se je neki branjevec itd. Samo iz teh dveh nasprotnih izgledov (véliki trgovec in branjevec!) bralci naši lahko sodijo, v kako različne kroge sega rësk in trësk borsni ali „Krach“, kakor mu nemški časniki pravijo.

In tolika nesreča je maslo one hvalisane liberalne dôbe, v kateri gospodujejo nemški centralisti! Naj tajijo to, če morejo, zdaj oni časniki s svojimi privrženci, ki so podkopali ministra Hohenwarta in Schäffle-a, katera bi bila že davno v okom prišla neizmerni vrtoglavnosti spekulantov na borsi. Ta, ta neomejena špekulacija gospodujoče nemške ko-

*) Kaj je borsa (Börse, bourse), tega marsikak bralec naš, ki se živi od žulov svojih rók, še ne vé, in dobro je, da ne vé. Ime „bourse“, pravijo, da izvira od neke žlahne rodovine z imenom „van der Beurse“ iz Brügge-a, kupčijskega mesta na Flandernskem, ki je del Belgiškega kraljestva; v njeni hiši so se l. 1530. trgovci zbirali in kupčije delali. Prva očitna borsa se je ustanovila v Amsterdam-u v Holandiji; nad njenimi vratami so bile vsekane tri mošnje (trois bourses, drei Beutel).